

MUISTIO

Projekti **Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaavoitus**
Aihe **Viranomaisneuvottelu**
Päivämäärä **23.5.2016**
Aika **12:30-14:20**
Paikka **Pohjois-Savon ELY-keskus,
videoyhteydellä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
ja Kainuun ELY-keskus**

Laatijat Juha-Matti Märijärvi (Ramboll) ja Mika Welling (Pöyry)
Osallistujat **Leila Kantonen Pohjois-Savon ELY-keskus**
Antti Lammi Pohjois-Savon ELY-keskus
Juha Perho Pohjois-Savon ELY-keskus
Ilkka Itkonen Pohjois-Savon pelastuslaitos
Paula Qvick Pohjois-Savon liitto
Mikko Rummukainen Pohjois-Savon liitto
Osmo Koivistoinen Ylä-Savon SOTE
Mikko Kajanus Vieremän kunta
Sirpa Luttinen Vieremän kunta
Mika Welling Pöyry Finland Oy
Juha-Matti Märijärvi Ramboll

videoyhteydellä

Soile Purola Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (liikenne ja infra)
Eino Heikkinen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (liikenne ja infra)
Sari Myllyoja Kainuun ELY-keskus
Kari Pehkonen Kainuun ELY-keskus
Liisa Korhonen Kainuun ELY-keskus
Jouko Saastamoinen Kainuun ELY-keskus
Sanna Schroderus Kainuun liitto
Martti Juntunen Kainuun liitto
Inkeri Neuvonen Kajaanin kaupunki
Ismo Vendelin Kajaanin kaupunki

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Leila Kantonen avasi neuvottelun. Valittiin Leila Kantonen puheenjohtajaksi ja konsultit muistion laatijoiksi.

2. Suunnittelutilanteen esittely

Märijärvi kertasi hankkeen YVA-taustan ja kokonaistilanteen. YVA-vaiheen jälkeen poistettiin hankealueen keskiosasta n. 40 voimalaa ja hanke jakautui kahdeksi alueeksi. Piiparinmäen kaavoista Pyhännän kaava on jo lainvoimainen (32 voimalaa) ja Kajaanin kaava (9 voimalaa) on hyväksytty, mutta siitä on valitettu.

Murtomäen kaavaluonnokset olivat nähtävillä helmi-maaliskuussa 2015. Murtomäen suunnittelua on nyt jatkettu ja uusi layout on tulosta saaduista palautteista. Nyt Kajaanissa on 9 voimalaa ja Vieremällä 22 voimalaa.

Maakuntakaavoitus on hankkeen aikana edennyt, Kainuun puolella on hyväksytty tuulimaakuntakaava 30.11.2015, mutta siitä on valitettu. Pohjois-Savon puolella on lainvoimainen tuulimaakuntakaava. Myös hankekokonaisuuteen kuuluvan Pyhännän Piiparinmäen alueella tuulivoimamaakuntakaava (Pohjois-Pohjanmaa) on lainvoimainen.

Yhteisvaikutuksien arvioinnissa huomioidaan, että Otsotuuli on ilmoittanut Kokkosuon tuulivoimahankkeen ja kaavoituksen keskeyttämisestä.

Luonnoksesta saatu palaute

Märijärvi esitteli Murtomäen luonnoksesta saadun palautteen, joka on toimitettu koosteen neuvottelijoille ennakkoina. Vieremältä saatiin kansalaisadressi ja runsaasti yksityisten mielipiteitä erityisesti Rotimon ja Marttisenjärven suunnalta. Kajaanin puolelta yksityisiltä tuli vain kaksi mielipidettä. Lisäksi Vieremälle ja Kajaaniin saatiin yhdistysten kannanottoja mm. metsästysseuroilta ja luontoyhdistyksiltä.

Yksityisten ja yhdistysten mielipiteet olivat lähes kauttaaltaan hanketta vastustavia. Yksityisten mielipiteissä korostuivat huolenaiheina erityisesti maisema-, luonto-, virkistys-, meluvaikutukset sekä vaikutukset kiinteistöjen arvoon. Vieremän puolella lähimmät loma-asukkaat esittivät Rotimoa lähimpien voimaloiden poistamista. Kajaanin puolella metsästysseura esitti voimalan 55 poistamista.

Tornator esitti mailleen yhden lisävoimalan sijoittamista ja sähkönsiirron yhteystarvemerkinnän osoittamista eteläisille alueille.

Lausunnoissa Pohjois-Savon ELY-keskus esitti Natura-alueen ja linnuston huomioimiseksi itäisimpien voimaloiden poistamista ja Hiirilammen ja Murtomäen läheisten voimaloiden poistamista tai siirtämistä.

Pohjois-Savon ja Kainuun ELY-keskusten lausunnoissa esitettiin lisäksi tarkennuksia kaavamääräyksiin ja merkintöihin mm. voimaloiden purkamista ja melua koskeviin määräyksiin sekä täydennystarpeita linnustoa, metsäpeuraa, susia ja ekologisia yhteyksiä koskeviin arviointeihin. Pohjois-Savon ELY-keskus esitti myös Natura-arvioinnin tarkistamista sekä soidensuojeluohjelmaan ehdotetun Petäjajärvi-Joutenjoki-kohteen huomioimista.

Luonnonvarakeskus esitti lausunnossaan lisää yhteisvaikutusten arviointia erityisesti metsäpeuran ja suden osalta. Digita esitti antenni-tv-vastaanoton häiriöalueiden selvittämistä ja tarvittaessa suunnitelmaa häiriöiden poistamiseksi. Muilla viranomaisilla ei ollut erityistä huomautettavaa kaavasta.

Keskustelua

Qvick tiedusteli Kainuun tuulivoimakaavasta tehdyn valituksen perustelua? Schroderus vastasi, että toinen valituksista koski Piiparinmäkeä, Murtomäkeä sekä muutamia muita tuulivoimahankkeita ja sen perusteena oli susi, metsäpeura ja linnusto, yleisesti luontoarvot. Toinen valitus koski Lumivaaran tuulivoimahanketta.

Juntunen ilmoitti, että Kainuun liiton yleiskaavaluonnoksesta 5.3.2015 antama lausunto puuttui koosteesta. Liiton lausunto toimitetaan tarvittaessa uudelleen, jos ei löydy kaupungilta tai kaavan laatijalta. Kainuun liiton ja SYKE:n yhdessä tekemä selvitys ekologisista yhteyksistä tulee saataville nettiversiona piakkoin. Raporttiin on tulossa pieniä tarkennuksia maakuntakaavavaiheessa esitettyyn verrattuna.

Luontoselvitysten täydennykset

Welling esitteli kaava-alueelle tehtyjä luontoselvityksiä. YVA-vaiheessa on tehty laajat luontoselvitykset, joita on täydennetty hankkeen edetessä muuttuneiden voimalapaikkojen sekä YVA:sta että kaavaluonnoksesta saatujen palautteiden perusteella.

YVA:n jälkeen vuonna 2014 selvitettiin täydentävinä luontoselvityksinä uusien voimalapaikkojen kasvillisuutta ja luontotyyppejä, linnustoa sekä viitasammakon esiintymistä. Viitasammakon elinympäristönä merkittiin Korkeasuon alue Vuolijoelle johtavan voimajohdon alueella.

Vuonna 2015 selvityksiä täydennettiin liito-oravan ja linnuston osalta. Hiirilammen potentiaalisesta liito-oravan elinympäristöstä ei tehty keväällä 2015 havaintoja lajista. Linnuston osalta hankealueen ja talaskankaan välisiltä ns. kaakkurilammilta ei tehty havaintoja kaakkurista eikä muita huomionarvoisista lintulajeista. Uusina luontokohteina kaava-alueelle merkittiin Hiirilammen metsä- ja vesilain mukainen lampi ja lampea ympäröivä vanhan metsän alue sekä Harsunpuron varren metsä potentiaalisena linnustoalueena. Vuonna 2015 löydettiin lisäksi useita uusia valkolehdokkiesiintymiä voimalapaikoilta sekä niille johtavilta tielinjauksilta. Valkolehdokki on luonnonsuojeluasetuksella rauhoitettu.

Piiparinmäen kaavan yhteydessä on täydennetty susiarviointeja sekä laadittu myös Murtomäen alueen sisältävä metsäpeura-arviointi, jossa on todettu, ettei Murtomäen alue ole peuroille keskeinen alue. Nykyiset peurojen käyttämät alueet sijaitsevat lännempänä Pyhännän suunnassa eikä Murtomäen lähellä (alle 4 km) sijaitse potentiaalisia vasomisalueita.

Soidensuojeluohjelman täydennys

Märijärvi esitteli Petäjjärvi-Joutenjoen soidensuojeluohjelmaan ehdotetun alueen rajauksen, joka on lisätty kaavakartoille. Valtion maille sijoittuvat luonnonsuojelulailla suojeltavat alueet osoitetaan kaavassa SL-alueina ja Metsähallituksen omalla päätöksellä suojeltavat alueet muilla merkinnöillä, esim. MY-alueina. Suojeluohjelman mukaan yksityisalueilla suojelu on vapaaehtoista. Yksityisalueille sijoittuvat soidensuojeluohjelman alueet osoitetaan kaavassa SL-alueina, joilla suojelu tulee toteuttaa luonnonsuojelulailla viiden vuoden kuluessa tai suojelumääräys raukeaa.

Muutokset tuulivoimapuistosuunnitelmaan ja kaavamerkintöihin

Kaavaehdotuksen pohjaksi on laadittu uusi voimalasuunnitelma. Natura-alueeseen ja muihin luontoarvoihin kohdistuvia vaikutuksia on lievennetty poistamalla Natura-alueen läheltä Kajaanista yksi voimala ja Vieremän puolelta seitsemän voimalaa ja siirtämällä yksi voimala Hiirilammen läheisyydestä. Rotimon pohjoispuolelta on vastustuksen takia lähin voimala siirretty kauemmas niin, että lähin voimala jää 2,6 km päähän Rotimon lähimmästä loma-asunnosta. Keskiosan sähköaseman paikkaa on siirretty hieman pohjoisemmaksi ja osoitettu ohjeellisella merkinnällä. Aiemmalle paikalle on osoitettu uusi voimalapaikka.

Kaava-alueen rajausta on tarkistettu uuden voimalasuunnitelman melumallinnuksen perusteella. Kaavaehdotuksessa melukäyriä ei enää näytetä luonnoksen malliin, mutta laaditaan Piiparinmäen tapaan selostukseen liitekartta, jossa melukäyrät näytetään kaavakartan kanssa. Uuden tuulivoimameluasetuksen mukaisesti 40 dB on merkitsevä raja. 40 dB alue on vähäisesti laajentunut, koska laskennassa käytetyn V126 voimalatyyppin takuuarvoa on korjattu 1 dB:n verran.

Koivistoinen totesi, että Rotimolta etäisyys lähimpään voimalaan on nyt yli kaksi kilometriä ja kysyi, onko näin myös muualla? Märijärvi vastasi, että lähimmät kaksi loma-asuntokäytössä olevaa rakennusta sijaitsevat Keisarintiellä n. 1,6-1,7 km lähimmästä voimalasta.

Kaavamääräyksiä ja merkintöjä on muokattu ja täydennetty vastaamaan Piiparinmäen kaavojen mukaisiksi mm. melua, luontokohteita ja M-1-alueita koskevien määräysten osalta ja purkamista koskeva kaavamääräys on poistettu. Lisäksi M-1-alueen määräystä on täydennetty sähköasemaa koskevilla määräyksillä. Luonnosvaiheessa luo-4-merkinnällä esitetty vanhan metsän alue on nyt osoitettu SL-alueeksi.

Moottorikelkkareitille on esitetty SL-alueet väistävä vaihtoehtoinen linjaus.

Susitietojen täydennykset

Märijärvi esitteli Luke:lta saatua susiaineistoa ja susiasian käsittelyä Piiparinmäen kaavoituksen yhteydessä. Luke:lta on 16.4.2015 saatu susiin kohdistuvien vaikutusten arviointi, joka Luke:n mukaan on edelleen ajantasainen. Täydennysaineistona on Luke:lta saatu vuosien 2011-2012

kahden suden kesäaikaisten havaintojen pistedata-aineisto, jonka perusteella kaava-alueelta on rajattu kolme aktiivisinta aluetta. Näiden perusteella ei pystytä sanomaan, onko alueilla pesiä vai ovatko hyviä saalistusalueita. Samoilla susilla on ollut aktiivisen käytön alueita myös kaava-alueen ulkopuolella. Alueella ei ole tällä hetkellä yhtään pantasutta.

3. Viranomaisten kommentit

Neuvottelusta poissaolevien viranomaisten toimittamat kommentit

Märijärvi esitteli ennen neuvottelua sähköpostitse toimitetut kommentit.

Luonnonvarakeskus, Samuli Heikkinen:

Märijärvi esitteli Samuli Heikkiseltä saadut kommentit ja kartan viimetalven susikartoitusten tuloksista. Kartalla oli ympyröin esitetty laumojen elinpiirien sijainnit ylimalkaisesti ja pannoitettuna olleen Meru-suden lauman reviirirajaus tarkemmin. Kartalla näytettiin myös Murtomäen kaava-alue. Johtopäätöksenä todettiin, että kaava-alue on pieni osa laajasta susireviiristä. GPS-laitteen sammumisen takia lauman pesintää ei ole voitu seurata viime keväänä. Lisäksi pesäpaikat vaihtuvat / saattavat vaihtua vuosittain. Ilman pantaseurantaa ei voida tietää, sijoittuuko kaava-alueelle susien reviirien ydinalueita. Alue vaikuttaa kuitenkin olevan susille mieluinen, alueella on tekijöitä jotka ovat leimallisia suden elinympäristön valinnassa.

Kainuun SOTE ympäristöterveydenhuolto, Päivi Parikka:

Parikka esittää kaavan melumääräykseen viittausta myös STM:n asetukseen 545/2015.

Pohjois-Savon ELY-keskus Liikenne ja Infra, Katri Mattelmäki:

Mattelmäen mukaan kaava-alueelle johtavat pääsytietyt olisi hyvä näyttää myös kaava-alueen ulkopuolella.

Neuvotteluun osallistuneiden viranomaisten kommentit

Pohjois-Savon ELY-keskus, Antti Lammi:

Soidensuojelualueiden merkinnöissä on hyvä käyttää koko maassa käytettyä jaottelua lakisääteisesti suojeltavista alueista ja Metsähallituksen omalla päätöksellä suojeltavista alueista. Näin on kaavaehdotukseen jo merkittykin. Yksityismaat merkitään SL-merkinnällä ja lausunnoista saadaan merkinnöistä palaute.

Kaiken kaikkiaan selvitykset ovat kattavat ja kaava on edennyt parempaan suuntaan. Natura-vaikutukset Talaskankaan alueeseen vähentyneet huomattavasti ja siihen ollaan tyytyväisiä.

Susissa ollaan Luke:n asiantuntijoiden kommenttien varassa. Sen suuntaisia kommentteja ei ole tullut, että olisi vaaraa susien häviämisestä alueelta. Lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskeva suoje-

koskee vain pienialaista synnytyspesää. Koko reviiri ei ole suojeltava asia. Luke:n mahdolliset jatkokommentit voivat vielä vaikuttaa asiassa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos, Ilkka Itkonen:

Voisiko kaavoissa yleisesti olla mukana turvallisuuteen liittyvät asiat, jotka joudutaan ottamaan huomioon rakennuslupakäsittelyssä? Määrätyt turvallisuuteen (sijoitus, sammutuslaitteistot) liittyvät asiat voisivat olla kaavassakin. Jos näin olisi valtakunnallisesti, se helpottaisi isompaa kokonaisuutta ja kuntien viranomaisten ajankäyttöä.

Märjjärvi: Keskustelua on käyty kaavojen yhteydessä. Pääasiassa alemmin ei ole pidetty hyvänä tuoda rakennuslupavaiheessa käsiteltäviä asioita kaavamääräyksiin.

Pohjois-Savon liitto, Paula Qvick:

Murtomäen hanke on liiton alueen suurin tuulivoimahanke, joka on edennyt. Kaava on täsmentynyt hyvin, huomioon ottaen luonnoksesta saadut lausunnot. Susiasia on edennyt. Suden suojelun taso Suomessa on suotuisa. Sudet keskittyvät Suomessa vahvasti Itä-Suomeen. Suden reviirin koko suhteessa hankealueeseen on suuri, jolloin voitaisiin katsoa, että hankkeella ei olisi suurta merkitystä sudelle. Mikä on merkittävä vaikutus? Lisäksi kun keskiosa on jätetty hankkeesta kokonaan pois, niin pelivaraa suden osalta on paljon. Ekologinen verkosto on kartoitettu ja siellä on muuntautumiskykyä suurpetojen suhteen. Luken asiantuntijoiden mukaan negatiivisia vaikutuksia ei olisi.

Pohjois-Savon liitto, Rummukainen:

Selvityksiä on tehty hyvin ja pyritty hyvin vastaamaan huolenaiheisiin.

Pohjois-Savon ELY-keskus, Juha Perho:

Selvityksiä on tehty hyvin. Kaavaselostuksessa on esitettävä perustelut kaavaratkaisulle, miten tähän on päädytty.

Ylä-Savon SOTE, Osmo Koivistoinen:

Kaava näyttää hyvältä, vaikutukset ihmisiin vaikuttaisivat olevan nyt pieniä. Selvityksiä on tehty kattavasti.

Vieremän kunta, Mikko Kajanus:

Kaavamääräykset ovat riittäviä. Luvitusvaiheessa käydään asioita uudelleen läpi. Mielipiteet ja lausunnot on huomioitu hyvin.

Kainuun ELY-keskus, Kari Pehkonen:

Paljon hyvää infoa on tullut. Asiantuntijoiden kannanmuodostusta haitannut se, että kaava-aineisto on tullut useassa osassa monelle eri henkilölle, eikä aineisto ole saavuttanut kaikkia. Tässä palaverissa on tietoa saatu nyt hyvin. Luonnosvaiheesta kaava on kehittynyt paljon.

Kainuun ELY-keskus, Jouko Saastamoinen:

Omaa vahvaa näkemystä ei ole vielä muodostunut, mutta selvityksiä on tehty riittävästi ja niiden lisäämisellä ei saatane mitään oleellista uutta tietoa. Lähinnä on nyt vaikutusarvioinnin muodostamisen paikka. Painopiste on Pohjois-Savon puolella ja pienempi Kainuun puolella. Kaava on mennyt eteenpäin.

Kainuun ELY-keskus, Liisa Korhonen:

Kokkosuon hanke on tällä erää lopetettu mutta on edelleen Kainuun hyväksytyssä maakuntakaavassa ja huomioidaan näiltä osin, kunnes ministeriöstä tulee vahvistamispäätös.

Kainuun liitto, Martti Juntunen:

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan vahvistamispäätös on odotettavissa Ympäristöministeriöstä aikaisintaan tämän vuoden lopussa. Kaavoitus on edennyt hyvin ja selvityksiä on riittävästi.

Kajaanin kaupunki, Ismo Vendelin:

Hyvä, että kaavamerkinnot ovat yhtenäiset Piiparinmäen kanssa. Keskeisimmät vaikutukset lienevät Pohjois-Savon puolella.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Liikenne ja Infra, Soile Purola:

Tieviranomaisen näkökulmasta ei kaavaan ole kommentoitavaa. Rakentamisen aikana on huomioitava, että soratie 8770 on paikoin huonokuntoinen ja vaatii kunnostustoimenpiteitä.

4. Keskustelu

Keskusteltiin vielä työneuvottelun tarpeesta ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista. ELY-keskukset ja kaavan laatija eivät nähneet lisäneuvottelua enää tarpeellisena tässä vaiheessa.

5. Sovitut asiat ja jatkotoimenpiteet

Tavoitteena on saada kaavaehdotus nähtäville ennen kesälomien alkua. Todettiin, että viranomaisien lausuntoaika on siinä tapauksessa hyvä ulottaa elokuun loppuun asti. Kunnat päättävät nähtävillä olon ja lausuntopyyntöjen aikataulusta. ELY-keskukset totesivat, että Natura-lausunnot annetaan yleiskaavalausunnon kanssa samalla aikataululla. Tarvittaessa pidetään vielä viranomaisneuvottelu, kun lausunnot ja muistutukset on saatu.

6. Neuvottelun päättäminen

Puheenjohtaja päätti neuvottelun 14:20.